

Vec C-305/23 [Bacigán]¹

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

15. máj 2023

Vnútroštátny súd:

Juzgado de lo Mercantil n.º 10 de Barcelona

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

2. máj 2023

Žalobkyňa:

Agencia Estatal de la Administración Tributaria

Žalovaný:

S.E.I.

¹ Názov prejednávanej veci je fiktívny. Nezodpovedá menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

Predmet konania vo veci samej

Konkurzné konanie – Návrh dlžníka - úpadcu (žalovaný v tejto veci) na oddĺženie neuspokojených záväzkov – Námiетка jedného z veriteľov (žalobkyňa v tejto veci) proti uvedenému oddĺženiu – Dôvodnosť námietky: uloženie správnej sankcie dlžníkovi za veľmi závažný daňový delikt pred podaním návrhu na oddĺženie

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu – Článok 267 ZFEÚ – Zlučiteľnosť vnútroštátnych ustanovení so smernicou (EÚ) 2019/1023 – Článok 1 ods. 4 a článok 23 ods. 1 a 2 smernice 2019/1023 – Fakultatívne rozšírenie konaní o oddĺžení zo strany členských štátov na fyzické osoby v úpadku, ktoré nie sú podnikateľmi – Rozsah a výnimky z práva na oddĺženie – Pojem nepoctivé správanie

Prejudiciálne otázky

Prvá: Je vnútroštátny zákonodarca, ak sa rozhodne rozšíriť uplatňovanie konaní stanovených pre oddĺženie od dlhov, ktoré vznikli podnikateľom v úpadku, na fyzické osoby v úpadku, ktoré nie sú podnikateľmi, ako to stanovuje článok 1 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019, povinný nevyhnutne zosúladiť svoju právnu úpravu s ustanoveniami obsiahnutými v hlave III tejto smernice?

V prípade kladnej odpovede na túto prvú otázku,

Druhá: Zahŕňa rozsah pojmu nepoctivé správanie, ktorý je uvedený v článku 23 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2019/1023 z 20. júna 2019, nedbanlivé alebo nerozvážne správanie dlžníka, ktoré viedlo k vzniku dlhu?

V prípade zápornej odpovede na túto druhú otázku,

Tretia: Sú prípady uvedené v článku 23 ods. 2 písm. „a“ až „f“ smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 uzavretým zoznamom presne vymedzených a odôvodnených okolností alebo môžu štáty zaviesť iné presne vymedzené a odôvodnené okolnosti?

Ak by bola odpoveď na tretiu otázku taká, že štáty môžu zaviesť iné presne vymedzené a odôvodnené okolnosti, ktoré sú odlišné od prípadov uvedených v článku 23 ods. 2 písm. „a“ až „f“ smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019,

Štvrtá: Je nevyhnutné, aby nové presne vymedzené okolnosti, ktoré zavedie štát, boli v každom prípade odôvodnené nepoctivým správaním alebo konaním v zlej viere?

Ak by odpovede na [tretiu a štvrtú] otázku boli také, že štáty nemôžu zaviesť iné okolnosti, než sú tie, ktoré sú uvedené v článku 23 ods. 2 písm. „a“ až „f“ smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019; alebo že ak zavádzajú iné, odlišné, presne vymedzené konania, musia byť odôvodnené nepoctivým správaním alebo konaním dlžníka v zlej viere,

Piata: Znamená výklad v súlade s článkom 23 smernice neuplatnenie ustanovenia, akým je článok 487 ods. 1 bod 2 konsolidovaného znenia zákona o konkurze v prípade, ak sa zistí, že veľmi závažný daňový delikt je výsledkom konania dlžníka, ktoré nie je nepoctivé alebo v zlej viere?

Uvedené ustanovenia práva Únie

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcach preventívnej reštrukturalizácie, o oddlžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddlžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132:

Článok 1 ods. 1, ods. 2 písm. h) a ods. 4

Článok 23

Uvedené ustanovenia vnútroštátneho práva

Real Decreto Legislativo 1/2020, de 5 de mayo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (kráľovský legislatívny dekrét č. 1/2020 z 5. mája 2020, ktorým sa schvaľuje konsolidované znenie zákona o konkurze), v znení Ley 16/2022, de 5 de septiembre, de reforma del texto refundido de la Ley Concursal, para la transposición de la Directiva (UE) 2019/1023, de 20 de junio de 2019 [zákon č. 16/2022 z 5. septembra 2022, ktorým sa reformuje konsolidované znenie zákona o konkurze na transpozíciu smernice (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019]:

Článok 486

Článok 487 ods. 1 bod 2

Ley 58/2003, de 17 de diciembre, General Tributaria (zákon č. 58/2003 zo 17. decembra 2003, ktorým sa ustanovuje Všeobecný daňový zákonník):

Článok 191 ods. 1 a 4

Stručné zhrnutie skutkových okolností a konania vo veci samej

- 1 V júli 2016 S.E.I. – žalovaný vo veci samej a dlžník - úpadca v konkurznom konaní – začal ako samostatne zárobkovo činná osoba podnikat' v oblasti maloobchodného predaja chleba, pekárenských výrobkov a cukroví. Počas prvého roka bol schopný pokryť náklady na svoju podnikateľskú činnosť. Od druhého roka sa však činnosť začala spomaľovať a s tým vznikla potreba využiť malé úvery, aby bolo možné pokryť všetky náklady spojené s podnikaním do takej miery, až sa situácia stala neudržateľnou, čo ho prinútilo ukončiť podnikanie v októbri 2018, pričom mu zostalo niekoľko nesplatených dlhov. S.E.I. po ukončení svojej podnikateľskej činnosti pracoval ako zamestnanec v dvoch spoločnostiach a následne sa stal nezamestnaným.
- 2 Keďže S.E.I. bol v platobnej neschopnosti, pokúsil sa dosiahnuť mimosúdnu dohodu týkajúcu sa platieb s pomocou konkurzného mediátora. Túto dohodu sa nepodarilo dosiahnuť, a preto samotný konkurzný mediátor podal 19. júna 2020 návrh na vyhlásenie konkurzu vo vzťahu k dlžníkovi S.E.I. Pohľadávky, ktoré dlhuje S.E.I., predstavovali celkovú sumu 143 021,35 €.
- 3 Uznesením z 8. júla 2020 vnútroštátny súd rozhodol o vyhlásení konkurzu na majetok úpadcu.
- 4 Dňa 13. júla 2022 správca konkurznej podstaty (obchodná spoločnosť RCD CONCURSAL, S. L.P.) predložil záverečnú správu o speňažení majetku a účtovných závierkach, v ktorej žiadal o ukončenie konkurzu. Táto správa bola oznámená ostatným účastníkom konania 21. septembra 2022.
- 5 Dňa 18. októbra 2022 úpadca požiadal o oddĺženie od dlhov, ktoré nebolo možné uspokojiť speňažením jeho majetku, pričom uviedol tieto pohľadávky:

[VERITEL]	DLH	NEODDLŽENÁ SUMA
FOGASA	6 701,99 €	850,00 €
N. C. P.	4 597,77 €	0,00 €
A.E.A.T.	9 254,65 €	2 127,32 €
DIPUTACIÓN DE BARCELONA	374,35 €	0,00 €
T.G.S.S.	21 802,60 €	10 901,30 €
AGM ABOGADOS	3 750,00 €	0,00 €
AIGÜES DE MANRESA	189,95 €	0,00 €
CAIXABANK S. A.,	5 135,37 €	0,00 €
CCPP C/COLL BAIX 34	350,00 €	0,00 €
DIR MARAGALL	85,00 €	0,00 €
ENDESA ENERGIA S. A.,	3 184,14 €	0,00 €
FECSA ENDESA		
(COMERCIALIZADORA GAS	159,75 €	0,00 €
POWER)		
GRUPO ORANGE ESPAÑA	423,38 €	0,00 €

NATURGY ENERGY GROUP	252,49 €	0,00 €
PRA IBERIA S. L., (ANTES WIZINK BANK)	1 365,55 €	0,00 €
	57 626,99 €	13 878,62 €

Navrhol tiež splátkový kalendár v súvislosti s pohľadávkami proti podstate a prednostnými pohľadávkami, ktoré nepodliehali oddĺženiu.

- 6 Dňa 18. novembra 2022 Agencia Estatal de Administración Tributaria (Štátna agentúra pre správu daní, Španielsko) (A.E.A.T.) podala na základe článku 487 ods. 1 bodu 2 kráľovského legislatívneho dekrétu č. 1/2020 z 5. mája 2020, ktorým sa schvaľuje konsolidované znenie zákona o konkurze, v znení zákona č. 16/2022 z 5. septembra 2022, námietku proti oddĺženiu neuspokojených záväzkov. Skutočnosť, ktorá vysvetľuje námietku A.E.A.T., je takáto: pred časom, konkrétne 20. apríla 2020, A.E.A.T. uložila S.E.I. pokutu vo výške 504,99 € z dôvodu, že v roku 2018 nezaplatil včas zrážku, ktorú bol S.E.I. povinný vykonať z ceny nájomného, ktorú samotný S.E.I. zaplatil za prenájom obchodných priestorov. V súlade s článkom 191 ods. 4 zákona č. 58/2003, ktorým sa ustanovuje Všeobecný daňový zákonník, A.E.A.T. usúdila, že opomenutie tejto zrážkovej povinnosti predstavuje veľmi závažný daňový delikt, keďže A.E.A.T. v konaní S.E.I. zistila nedostatok starostlivosti, ktorá sa musí vyžadovať od daňovníkov pri plnení ich daňových povinností.
- 7 V nadväznosti na námietku A.E.A.T. vnútroštátny súd uznesením z 24. novembra 2022 rozhodol o začatí a prípustnosti incidenčného konania a úpadca a správca konkurznej podstaty boli vyzvaní, aby predložili svoje vyjadrenia.
- 8 Dňa 16. decembra 2022 úpadca a správca konkurznej podstaty predložili svoje vyjadrenia, v ktorých spochybnili námietku A.E.A.T. týkajúcu sa návrhu na oddĺženie.
- 9 Keďže žiaden z účastníkov konania nenavrhol iné dôkazy, než tie, ktoré sú uvedené v konaní, opatrením na zabezpečenie priebehu konania z 9. januára 2023 bolo konanie ukončené a pripravené na vydanie rozsudku.
- 10 Uznesením zo 16. marca 2023 vnútroštátny súd informoval účastníkov konania o možnosti podať na Súdny dvor Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania s cieľom položiť Súdnemu dvoru dve otázky týkajúce sa zlučiteľnosti režimu oddĺženia stanoveného vo vnútroštátnej právnej úprave s úpravou stanovenou v smernici (EÚ) 2019/1023.
- 11 V nadväznosti na tvrdenia žalobkyne týkajúce sa vhodnosti predloženia návrhu na začatie prejudiciálneho konania, najmä pokiaľ ide o výklad pojmu „nepoctivý“ uvedeného v článku 23 smernice (EÚ) 2019/1023, vnútroštátny súd preformuloval a rozšíril prejudiciálne otázky.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 12 A.E.A.T. na základe vyššie uvedených argumentov namieta proti oddĺženiu neuspokojených záväzkov. Úpadca a správca konkurznej podstaty nesúhlasia s námietkou A.E.A.T. týkajúcou sa návrhu na oddĺženie.

Stručné zhrnutie dôvodov návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 13 Článok 1 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/1023 vymedzuje subjektívnu pôsobnosť predpisu v tom zmysle, že smernica sa nevzťahuje na konania uvedené v odseku 1 tohto článku, ktoré sa týkajú dlžníkov, ktorými sú fyzické osoby, ktoré nie sú podnikateľmi [pozri článok 1 ods. 2 písm. h) smernice]. Článok 1 ods. 4 smernice však uvádza, že členské štáty môžu rozšíriť uplatňovanie konaní vedúcich k oddĺženiu od dlhov, ktoré vznikli podnikateľom v úpadku, na fyzické osoby v úpadku, ktoré nie sú podnikateľmi.
- 14 V prejednávanej veci úpadca v žiadosti o mimosúdnu dohodu týkajúcu sa platieb, ako aj v návrhu na vyhlásenie konkurzu vysvetľuje, že nie je podnikateľom.
- 15 Prvá pochybnosť, ktorú má tento vnútroštátny súd, sa preto týka toho, či vnútroštátny zákonodarca, ak sa rozhodne rozšíriť subjektívnu pôsobnosť režimu oddĺženia na fyzické osoby, ktoré nie sú podnikateľmi, musí tiež zosúladiť svoj režim s ustanoveniami smernice upravujúcimi oddĺženie od dlhov, ktoré vznikli podnikateľom v úpadku.
- 16 V tejto súvislosti vzniká otázka, či sa legislatívna technika použitá v smernici v článku 1 ods. 4 má vykladať ako smernica o minimálnej harmonizácii v tom zmysle, že európsky normotvorca upravuje mechanizmy oddĺženia podnikateľov a že štáty môžu stanoviť ďalšie prísnejšie podmienky týkajúce sa týchto mechanizmov, alebo či v tomto prípade ide o legislatívnu techniku fakultatívneho rozšírenia harmonizácie právnej úpravy v tom zmysle, že sa štátom umožňuje rozšíriť harmonizovaný mechanizmus oddĺženia na osoby, ktoré nie sú podnikateľmi.
- 17 Inými slovami, ak je cieľom smernice harmonizovať vnútroštátne právne predpisy, pokiaľ ide o oddĺženie podnikateľov, a smernica zároveň stanovuje možnosť, aby štáty mohli fakultatívne rozšíriť rozsah uplatňovania mechanizmov oddĺženia na osoby, ktoré nie sú podnikateľmi, treba tomu rozumieť tak, že ak sa štát rozhodne upraviť mechanizmy oddĺženia pre osoby, ktoré nie sú podnikateľmi, musí prijať vykonávací predpis, ktorý bude v súlade s ustanoveniami hlavy III smernice (články 20 až 24), aby bol harmonizovaný aj rozsah fakultatívneho rozšírenia smernice?
- 18 V prípade kladnej odpovede na túto prvú otázku sa ďalšia položená otázka týka výkladu a rozsahu pojmu nepoctivé správanie uvedeného v článku 23 smernice a súladu vnútroštátnej právnej úpravy, pokiaľ ide výnimky z oddĺženia, s ustanoveniami smernice.

- 19 Článok 23 smernice, pokiaľ ide o okolnosti, ktoré môžu viesť k zamietnutiu prístupu k oddĺženiu, uvádza dve skupiny prípadov:
1. Ak podnikateľ v úpadku konal voči veriteľom alebo iným zainteresovaným stranám nepoctivo alebo v zlej viere podľa vnútroštátneho práva, keď sa zadlžil, počas insolvenčného konania alebo počas splácania dlhu, bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne pravidlá o dôkaznom bremene.
 2. Za určitých presne vymedzených okolností, a ak sú takéto výnimky riadne odôvodnené, pričom sa nižšie uvádza ustanovenie Spoločenstva: „*napríklad*“ a následne sa stanovuje šesť prípadov uvedených v písmenách „a“ až „f“.
- 20 Článok 191 ods. 4 zákona č. 58/2003, ktorým sa ustanovuje Všeobecný daňový zákonník, stanovuje dva druhy konania, ktoré možno kvalifikovať ako veľmi závažný daňový delikt. Ustanovenie rozlišuje dva rôzne odseky:
1. Porušenie je veľmi závažné, ak boli použité podvodné prostriedky.
 2. Porušenie je veľmi závažné aj v prípade, že napriek tomu, že sa nepoužili podvodné prostriedky, zrazené sumy alebo sumy, ktoré mali byť zrazené, alebo preddavky sa nezaplatili, pokiaľ vykonané a nezaplatené zrážky a zrazené a nezaplatené preddavky predstavujú viac ako 50 % sumy základu pokuty.
- 21 A.E.A.T. v rozhodnutí o uložení sankcie pripisuje úpadcovi spáchanie veľmi závažného daňového deliktu tým, že v konaní úpadcu zistila „*nedostatok starostlivosti, ktorá sa od daňovníka vyžaduje pri plnení jeho daňových povinností, [starostlivosti], ktorá by ho v prípade dodržania viedla k uznaniu jeho daňového dlhu v lehote prostredníctvom príslušného daňového priznania*“.
- 22 V prejednávanej veci úpadca neodviedol zrazené sumy z dôvodu nedostatku starostlivosti, ktorá sa od daňovníka vyžaduje pri plnení jeho daňových povinností, bez toho, aby bolo zistené použitie podvodných prostriedkov.
- 23 Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýta: zahŕňa rozsah pojmu nepoctivé správanie, ktorý je uvedený v článku 23 smernice, nedbanlivé alebo nerozvážne správanie dlžníka, ktoré viedlo k vzniku dlhu?
- 24 V prípade zápornej odpovede na túto druhú otázku sa ďalšia otázka vnútroštátneho súdu týka rozsahu výrazu uvedeného v článku 23 ods. 2 smernice, ktorý znie: „*presne vymedzených okolností, a ak sú takéto výnimky riadne odôvodnené, napríklad*“.
- 25 Sú prípady uvedené v článku 23 ods. 2 písm. „a“ až „f“ smernice uzavretým zoznamom presne vymedzených a odôvodnených okolností alebo môžu štáty zaviesť iné presne vymedzené a odôvodnené okolnosti?

- 26 Ak by bola odpoveď na túto [tretiu] otázku taká, že štáty môžu zaviesť iné presne vymedzené a odôvodnené okolnosti, ktorými sa zamieta alebo obmedzuje prístup k oddĺženiu, musí byť odôvodnením zavedenia štátom vymedzených okolností v každom prípade nepoctivé správanie alebo konanie v zlej viere?
- 27 Možnosť alebo nemožnosť zavedenia iných okolností, ktoré sú odlišné od okolností uvedených v článku 23 ods. 2 písm. „a“ až „f“ smernice, by odôvodňovala, aby vnútroštátne právne predpisy mohli stanoviť sankcie za veľmi závažné daňové delikty.
- 28 Ak by odpovede na [tretiu a štvrtú] otázku boli také, že štáty nemôžu zaviesť iné okolnosti, než sú tie, ktoré sú uvedené v článku 23 ods. 2 písm. „a“ až „f“ smernice; alebo že ak zavádzajú iné, odlišné, presne vymedzené konania, musia byť odôvodnené nepoctivým správaním alebo konaním dlžníka v zlej viere; v tomto prípade vnútroštátny súd kladie piatu otázku týkajúcu sa primeranosti článku 487 ods. 1 bodu 2 konsolidovaného znenia zákona o konkurze v znení zákona č. 16/2022. Podľa tohto ustanovenia *dlžník, ktorý bol v priebehu desiatich rokov pred podaním návrhu na oddĺženie sankcionovaný právoplatným správny rozhodnutím za veľmi závažné daňové delikty, nemôže byť oslobodený od neuspokojených záväzkov, pokiaľ ku dňu podania návrhu na oddĺženie v plnej miere neuhradil záväzok, ktorý mu za takýto delikt zodpovedá.*
- 29 Vzhľadom na to, že uvedené ustanovenie nerozlišuje druh veľmi závažného daňového deliktu, v každom prípade predstavuje automatickú prekážku prístupu k oddĺženiu bez ohľadu na to, či veľmi závažný daňový delikt je alebo nie je spôsobený nepoctivým správaním alebo konaním dlžníka v zlej viere. Táto neexistencia rozlišovania správania vyvoláva nasledujúcu otázku: znamená výklad v súlade s článkom 23 smernice neuplatnenie ustanovenia, akým je článok 487 ods. 1 bod 2 konsolidovaného znenia zákona o konkurze v prípade, ak sa zistí, že veľmi závažný daňový delikt je výsledkom konania dlžníka, ktoré nie je nepoctivé alebo v zlej viere?